

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. vasario 18 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Direktyva 93/13/EEB — Nesąžiningos sąlygos — Mokėjimo įsakymo procedūra — Priverstinio vykdymo procesas — Vykdyto klausimus nagrinėjančio nacionalinio teismo kompetencija ex officio išnagrinėti nesąžiningos sąlygos galiojimą — Res judicata principas — Veiksmingumo principas — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija — Teisminė gynyba“

Byloje C-49/14

dėl *Juzgado de Primera Instancia nº 5 de Cartagena* (Kartachenos pirmosios instancijos teismas, Ispanija) 2014 m. sausio 23 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2014 m. vasario 3 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Finanmadrid E.F.C., SA

prieš

Jesús Vicente Albán Zambrano,

María Josefa García Zapata,

Jorge Luis Albán Zambrano,

Miriam Elisabeth Caicedo Merino

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kuriį sudaro pirmosios kolegijos pirmininko pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas A. Tizzano, teisėjai A. Borg Barthet, E. Levits (pranešėjas), M. Berger ir S. Rodin,

generalinis advokatas M. Szpunar,

kanclerė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2015 m. rugsėjo 2 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos A. Rubio González,

— Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze, J. Kemper, D. Kuon ir J. Mentgen,

* Proceso kalba: ispanų.

— Vengrijos, atstovaujamos M. Z. Fehér Miklós ir G. Szima,
— Europos Komisijos, atstovaujamos É. Gippini Fournier ir M. van Beek,
susipažinęs su 2015 m. lapkričio 11 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas, be kita ko, dėl 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Finanmadrid E.F.C., SA* (toliau – *Finanmadrid*) ir Jesús Vicente Albán Zambrano, Jorge Luis Albán Zambrano, María Josefa García Zapata ir Miriam Elisabeth Caicedo Merino ginčą dėl sumų, mokėtinų pagal vartojimo paskolos sutartį.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 93/13 3 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Ta sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai.

2. Visada yra laikoma, kad dėl sąlygos nebuvo atskirai derėtasi, jeigu ji buvo parengta iš anksto, ir vartotojas dėl to negalėjo padaryti įtakos sąlygos esmei, ypač iš anksto suformuluotos tipinės sutarties atveju.

Faktas, kad buvo atskirai derėtasi dėl tam tikrų sąlygos aspektų arba vienos konkrečios sąlygos, neužkerta kelio ši straipsnį taikyti likusiai sutarties daliai, jeigu bendrai įvertinus sutartį paaiškėja, jog tai vis dėlto yra iš anksto suformuluota tipinė sutartis.

Tuo atveju, kai bet kuris pardavėjas ar tiekėjas tvirtina, kad dėl tipinės sąlygos buvo atskirai derėtasi, jam tenka to įrodinėjimo pareiga.

3. Priede pateikiamas orientacinis ir neišsamus sąlygų, kurias galima laikyti nesąžiningomis, sąrašas.“

- 4 Direktyvos 93/13 6 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos[,] naudojamos sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas sudaro su vartotoju[,] taip, kaip numatyta jų nacionalinės teisės aktuose, nebūtų privalomos vartotojui, ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų.

2. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, siekdamos užtikrinti, kad vartotojas neprarastų šia direktyva teikiamos apsaugos, sutarčiai taikytina teise pasirenkant Bendrijai nepriklausančios valstybės teisę, jei pastaroji yra artimai susijusi su valstybių narių teritorija.“

5 Direktyvos 93/13 7 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojų ir konkurentų naudai egzistuojant pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nuolatiniams nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų sudaromose su vartotojais.

2. Pirmojoje straipsnio dalyje nurodytos priemonės apima nuostatas, pagal kurias asmenys arba organizacijos, pagal nacionalinės teisės aktus turinčios teisėtą interesą apsaugoti vartotojus, gali pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus iškelti bylą teismuose arba kompetentingose administracinėse institucijose, kad būtų priimtas sprendimas dėl to, ar bendram naudojimui parengtos sutarčių sąlygos yra nesąžiningos, ir galėtų būti pritaikytos tinkamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią tolesniam tokių sąlygų naudojimui.

<...>“

Ispanijos teisė

6 Mokėjimo įsakymo procedūra reglamentuojama 2000 m. sausio 7 d. Civilinio proceso įstatyme (*Ley de Enjuiciamiento Civil*, 2000 m. sausio 8 d. BOE Nr. 7, p. 575), iš dalies pakeistame 2013 m. gegužės 14 d. Įstatymu 2013/1 dėl priemonių, skirtų skolininkų, kurių skoliniai įsipareigojimams užtikrinti hipoteka, apsaugai sustiprinti, skolos restruktūrizavimo ir socialinio būsto nuomos (*Ley 1/2013 de medidas para reforzar la protección de los deudores hipotecarios, reestructuración de la deuda y alquiler social*, BOE, Nr. 116, 2013 m. gegužės 15 d., p. 36373; toliau – CPI).

7 CPI 551 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Gavęs prašymą dėl priverstinio vykdymo teismas priima paprastąją nutartį, kurioje pateikiamas bendro pobūdžio vykdymo nurodymas ir nurodoma pradėti vykdymą, jeigu įvykdomos išankstinės procesinės sąlygos ir reikalavimai, o vykdytinas dokumentas neturi jokių formalių trūkumų ir prašomi priverstinio vykdymo veiksmai atitinka dokumento pobūdį ir turinį.“

8 CPI 552 straipsnio 1 dalies antra pastraipa suformuluota taip:

„Nustatęs, kad viena iš 557 straipsnio 1 dalyje nurodyto vykdytino dokumento sąlygų gali būti laikoma nesąžininga, teismas suteikia šalims 15 dienų terminą nuomonei pareikšti. Iš klausęs šalis, vadovaudamasis 561 straipsnio 1 dalies 3 punktu, jis priima sprendimą per penkis darbo dienas.“

9 CPI 557 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Kai vykdomas [kitas nei teismo ar arbitražo išduotas vykdytinas dokumentas], skolininkas gali pirmesniame straipsnyje nustatyta tvarka per jame nurodytą terminą pareikšti prieštaravimą tik remdamasis šiais motyvais:

<...>

7° dokumente yra nesąžiningų sąlygų.“

10 CPI 812 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Bet kuris asmuo, reikalaujantis iš kito asmens sumokėti bet kokią nustatyto dydžio mokėtiną piniginę skolą, gali pasinaudoti mokėjimo įsakymo procedūra, jei ši skola patvirtinta toliau nurodyta tvarka:

1° skolininko pasirašytais dokumentais, neatsižvelgiant į jų formą, rūšį ar fizinę laikmeną, kurioje jie užfiksuoti;

<...>“

11 CPI 815 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Jei prie pareiškimo <...> pridėti dokumentai yra pareiškimą pateikusio asmens teisės, kurią patvirtina pareiškimo turinys, *prima facie* įrodymai, „Secretario judicial“ [(teismo kancleris)] pareikalauja iš skolininko per 20 dienų sumokėti pareiškėjui skolą ir pateikti teismui sumokėjimą patvirtinančius įrodymus arba raštu pateiktame prieštaravime glaustai nurodyti motyvus, dėl kurių jis mano, kad neprivalo mokėti visos ar dalies reikalaujamos sumos.

<...>

3. Jei iš dokumentų, pateiktų su pareiškimu, matyti, kad reikalaujama suma nėra tiksli, „Secretario judicial“ perduoda bylą teisėjui, kuris prireikus paprastą nutartimi gali pasiūlyti pareiškėjui sutikti arba nesutikti su siūlomu mokėjimo įsakymu, kuriame nurodyta teisėjo nustatyta mažesnė nei prašoma suma.

Pasiūlyme pareiškėjui turi būti nurodyta, kad jeigu jis per 10 dienų nepateiks atsakymo arba jam nepritaręs, pareiškimas bus laikomas atsiimtu.“

12 CPI 816 straipsnis suformuluotas taip:

„1. Jei skolininkas neįvykdo mokėjimo įsakymo ir neatvyksta į teismą, „Secretario judicial“ priima dekretą, kuriuo užbaigia mokėjimo įsakymo procedūrą ir informuoja apie tai kreditorių, kad šis kreiptūsi dėl vykdymo paprasto prašymo tvarka.

2. Pateikus prašymą dėl vykdymo procesas vyksta pagal teismo sprendimų [vykdymui] taikomas taisykles, leidžiant pareikšti tokiu atveju galimus prieštaravimus, tačiau nei pareiškimą dėl mokėjimo įsakymo pateikęs pareiškėjas, nei skolininkas, kurio atžvilgiu prašoma vykdyti dokumentą, nebeturi teisės vėliau įprastos teisenos tvarka reikalauti peržiūrėti mokėjimo įsakyme nurodytos sumos arba grąžinti jau išieškotas sumas.

<...>“

13 Pagal CPI 818 straipsnio 1 dalies pirmą pastraipą:

„Per nustatytą terminą skolininkui pareiškus prieštaravimą byla galutinai išsprendžiama atitinkamos teisenos tvarka, o priimtas teismo sprendimas turi *res judicata* galią.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

14 2006 m. birželio 29 d. Jesús Vicente Albán Zambrano sudarė su *Finanmadrid* 30 000 EUR paskolos sutartį transporto priemonės pirkimui finansuoti.

- 15 Jorge Luis Albán Zambrano, María Josefa García Zapata ir Miriam Elisabeth Caicedo Merino buvo solidariai už šios paskolos grąžinimą *Finanmadrid* atsakingi asmenys.
- 16 Nustatytas paskolos administravimo mokestis buvo 2,5 %, paskolos terminas – 84 mėnesiai, o metinė palūkanų norma – 7 %. Už kiekvieną pradelstą mėnesinę įmoką buvo nustatyta 1,5 % mėnesinių delspinigių norma ir 30 EUR bauda.
- 17 Kadangi nuo 2011 m. pradžios nustota mokėti įmokas pagal J. V. Albán Zambrano sudarytą paskolos sutartį, 2011 m. liepos 8 d. *Finanmadrid* nutraukė pagrindinėje byloje nagrinėjamą sutartį prieš terminą.
- 18 2011 m. lapkričio 8 d. *Finanmadrid* pateikė *Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena* (Kartachenos pirmosios instancijos teismas, Ispanija) „Secretario judicial“ prašymą pradėti mokėjimo įsakymo procedūrą prieš atsakovus pagrindinėje byloje.
- 19 2012 m. vasario 13 d. potvarkiu *Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena* (Kartachenos pirmosios instancijos teismas) „Secretario judicial“ pripažino šį prašymą priimtinu ir įpareigojo atsakovus pagrindinėje byloje arba per 20 dienų sumokėti 13 447,01 EUR su palūkanomis, skaičiuotinomis nuo 2011 m. liepos 8 d., arba pasitelkus advokatą ir procesinį atstovą pareikšti prieštaravimą dėl mokėtinos skolos ir atvykti į teismą paaiškinti priežasčių, dėl kurių jie mano, kad neprivalo mokėti visos ar dalies reikalaujamos sumos.
- 20 Kadangi per nustatytą terminą atsakovai pagrindinėje byloje neįvykdė mokėjimo įsakymo ir neatvyko į teismą, vadovaudamasis CPI 816 straipsniu „Secretario judicial“ 2012 m. birželio 18 d. dekretu užbaigė mokėjimo įsakymo procedūrą.
- 21 2013 m. liepos 8 d. *Finanmadrid* kreipėsi į *Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena* (Kartachenos pirmosios instancijos teismas) dėl minėto dekreto vykdymo.
- 22 2013 m. rugsėjo 13 d. šis teismas paprašė pagrindinės bylos šalių pateikti savo pastabas dėl, be kita ko, galimai nesąžiningų pagrindinėje byloje nagrinėjamų sutarties sąlygų ir dėl to, ar mokėjimo įsakymo procedūrą reglamentuojantys teisės aktai pažeidžia teisę į veiksmingą teisminę gynybą. Pastaruoju aspektu minėtas teismas pabrėžė, kad nebuvo informuotas nei apie *Finanmadrid* pateiktą pareiškimą dėl mokėjimo įsakymo išdavimo, nei apie tai, kad šį pareiškimą išnagrinėjo „Secretario judicial“, nei apie tai, kad buvo išduotas mokėjimo įsakymas.
- 23 Pastabas pateikė tik ieškovė pagrindinėje byloje.
- 24 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nurodo, kad pagal Ispanijos proceso teisę teisėjo dalyvavimas per mokėjimo įsakymo procedūrą numatytas tik tuo atveju, kai iš dokumentų, pateiktų su pareiškimu, matyti, kad reikalaujama suma nėra tiksli – tokiu atveju „Secretario judicial“ apie tai privalo informuoti teisėją – arba kai skolininkas dėl mokėjimo įsakymo pareiškia prieštaravimą. Jis priduria: kadangi „Secretario judicial“ dekretas yra vykdytinas procesinis dokumentas, turintis *res judicata* galią, per vykdymo procesą teismas negali *ex officio* nagrinėti, ar sutartyje, kuria remiantis pradėta mokėjimo įsakymo procedūra, yra galimai nesąžiningų sąlygų.
- 25 Remdamasis šiomis aplinkybėmis ir turėdamas abejonių dėl atitinkamų Ispanijos teisės aktų suderinamumo su Sąjungos teise, minėtas teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyva 93/13 aiškintina kaip draudžianti tokias nacionalinės teisės nuostatas, kaip galiojančiosios Ispanijos teisės nuostatos, kuriomis reglamentuojama mokėjimo įsakymo procedūra (CPI 815 ir 816 straipsniai), kuriose nenumatytas privalomas nesąžiningų sąlygų patikrinimas ar

privalomas teisėjo dalyvavimas per procedūrą, nebent „Secretario judicial“ nuspręstų, kad to reikia, arba skolininkai pareikštų prieštaravimus, nes dėl tokių nuostatų tampa sudėtingiau arba neįmanoma vykdyti sutarčių, kuriose gali būti nesąžiningų sąlygų, *ex officio* teisminę kontrolę?

2. Ar Direktyva 93/13 aiškintina kaip draudžianti tokias nacionalinės teisės nuostatas, kaip Ispanijos teisės aktai, pagal kuriuos negalima per vėlesnį vykdytino dokumento („Secretario judicial“ dekreto, kuriuo užbaigiama mokėjimo įsakymo procedūra) priverstinio vykdymo procesą *in limine litis* ir *ex officio* patikrinti, ar sutartyje, kuria remiantis priimtas šis dekretas, kurį prašoma vykdyti, yra nesąžiningų sąlygų, nes pagal nacionalinę teisę toks dokumentas laikomas įgijusiu *res judicata* galią (kartu aiškinami CPI 551, 552 straipsniai ir 816 straipsnio 2 dalis)?
3. Ar Chartija aiškintina kaip draudžianti tokias nacionalinės teisės nuostatas, kaip reglamentuojančiosios mokėjimo įsakymo procedūrą ir teisminių dokumentų vykdymo procedūrą, pagal kurias jokiais atvejais nenumatyta teisminė kontrolė sprendimo priėmimo etape ir teismas negali vykdyti etape peržiūrėti „Secretario judicial“ jau priimtų dekretų?
4. Ar Chartija aiškintina kaip draudžianti nacionalinės teisės nuostatas, pagal kurias teismas negali *ex officio* tikrinti, ar buvo užtikrinta galimybė įgyvendinti teisę būti išklaustam, nes sprendimas laikomas įgijusiu *res judicata* galią?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtimumo

- 26 Vokietijos vyriausybė reiškia abejones dėl pirmojo, trečiojo ir ketvirtojo klausimų priimtimumo, nes jie nėra naudingi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui sprendžiant pagrindinės bylos ginčą. Šiuo klausimu ji teigia, kad ginčas susijęs su sprendimo dėl mokėjimo įsakymo, jau įgijusiu *res judicata* galią, vykdymu, o ne su pačia mokėjimo įsakymo procedūra. Todėl atsakymas dėl šios procedūros atitikties Direktyvai 93/13 visiškai nesusijęs su minėto ginčo dalyku.
- 27 Šiuo klausimu pirmiausia reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, vykstant SESV 267 straipsnyje numatytam procesui, pagrįstam aiškiu nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo jurisdikcijos atskyrimu, pagrindinėje byloje nagrinėjamų faktinių aplinkybių konstatavimas bei vertinimas ir nacionalinės teisės aiškinimas bei taikymas priklauso tik nacionalinio teismo jurisdikcijai. Taip pat tik bylą nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgęs į konkrečios bylos aplinkybes, turi įvertinti Teisingumo Teismui pateikiamų klausimų reikalingumą ir svarbą. Todėl jei pateikti klausimai susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu, Teisingumo Teismas iš principo turi priimti sprendimą (Sprendimo *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, 34 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).
- 28 Taigi Teisingumo Teismas gali atsisakyti priimti nacionalinio teismo pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą, tik kai akivaizdu, kad prašymas išaiškinti Sąjungos teisę visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kai problema hipotetinė arba kai Teisingumo Teismui nežinomos faktinės aplinkybės ar teisiniai pagrindai, kad jis galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (Sprendimo *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, 35 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).
- 29 Tačiau šiuo atveju taip nėra.
- 30 Iš tiesų, kaip savo išvados 32 punkte pažymėjo generalinis advokatas, reikia atsižvelgti į visas reikšmingas procesines taisykles. Šiuo klausimu pažymėtina, kad nors iš tiesų pagal Ispanijos proceso sistemą prieštaravimą dėl mokėjimo įsakymo procedūros pareiškusiam skolininkui leidžiama ginčyti galimai nesąžiningą atitinkamos sutarties sąlygą, pagal tą pačią sistemą neleidžiama *ex officio* vykdyti

nesąžiningų sąlygų kontrolės nei mokėjimo įsakymo procedūros etape, kai ji užbaigiama „Secretario judicial“ dekretu, nei mokėjimo įsakymo vykdymo etape, kai su prieštaravimu dėl tokio vykdymo kreipiamasi į teismą.

- 31 Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo pateiktus klausimus reikia suprasti plačiai, t. y. kad jais siekiama, atsižvelgiant į mokėjimo įsakymo procedūros tvarką ir „Secretario judicial“ šioje procedūroje suteiktus įgaliojimus, iš esmės įvertinti, ar su Direktyva 93/13 suderinama tai, kad teismas vykdymo procese neturi įgaliojimų *ex officio* tikrinti pardavėjo ar tiekėjo ir vartotojo sudarytoje sutartyje esančios galimai nesąžiningos sąlygos.
- 32 Šiomis aplinkybėmis ir atsižvelgiant į tai, kad Teisingumo Teismas turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti naudingą atsakymą, kuris leistų išspręsti jo nagrinėjamą ginčą (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Roquette Frères*, C-88/99, EU:C:2000:652, 18 punktą ir Sprendimo *Attanasio Group*, C-384/08, EU:C:2010:133, 19 punktą), reikia konstatuoti, kad nėra akivaizdu, jog pirmajame, trečiajame ir ketvirtajame klausimuose prašomas Sąjungos teisės išaiškinimas nesusijęs su pagrindinėje byloje nagrinėjamo ginčo faktais ar dalyku.
- 33 Todėl visi prejudiciniai klausimai yra priimtini.

Dėl esmės

- 34 Pirmuoju ir antruoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar pagal Direktyvą 93/13 draudžiamos tokios nacionalinės teisės nuostatos, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, pagal kurias teismas, į kurį kreiptasi dėl mokėjimo įsakymo vykdymo, negali *ex officio* vertinti pardavėjo ar tiekėjo ir vartotojo sudarytoje sutartyje esančios sąlygos nesąžiningumo, jeigu institucija, kuriai teikiamas pareiškimas dėl mokėjimo įsakymo išdavimo, neturi įgaliojimų atlikti tokio vertinimo.
- 35 Kad būtų galima prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti naudingą atsakymą, kuris leistų išspręsti jo nagrinėjamą ginčą, pirmiausia reikia priminti, kad Teisingumo Teismas Sprendime *Banco Español de Crédito* (C-618/10, EU:C:2012:349) jau yra nusprendęs dėl nacionalinio teismo atsakomybės pagal Direktyvos 93/13 nuostatas vykstant mokėjimo įsakymo procedūrai, kai vartotojas nepareiškia prieštaravimo dėl jo atžvilgiu išduoto mokėjimo įsakymo, pobūdžio.
- 36 Šiame sprendime Teisingumo Teismas, be kita ko, konstatavo, jog Direktyva 93/13 aiškintina taip, kad pagal ją draudžiamos valstybės narės teisės nuostatos, pagal kurias teismas, gavęs prašymą išduoti mokėjimo įsakymą, negali *ex officio* įvertinti *in limine litis* ar kokiu nors kitu proceso etapu, net jeigu jam žinomos šiuo tikslu reikalingos teisinės ir faktinės aplinkybės, pardavėjo ar tiekėjo ir vartotojo sudarytoje sutartyje esančios sąlygos nesąžiningumo, jei vartotojas nepateikė prieštaravimo (Sprendimo *Banco Español de Crédito*, C-618/10, EU:C:2012:349, rezoliucinės dalies 1 punktą).
- 37 Primintina, kad pagal nacionalinės teisės aktus, tuo metu taikytus byloje, kurią nagrinėjant buvo pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, pagal kurį buvo priimtas Sprendimas *Banco Español de Crédito* (C-618/10, EU:C:2012:349), įgaliojimai priimti sprendimą dėl mokėjimo įsakymo išdavimo buvo suteikti teismui, o ne „Secretario judicial“.
- 38 Po Įstatymu 13/2009 (BOE, Nr. 266, 2009 m. lapkričio 4 d., p. 92103), įsigaliojusiu 2010 m. gegužės 4 d., atliktų pakeitimų tuo atveju, kai skolininkas nevykdo mokėjimo įsakymo arba neatvyksta į teismą, įgaliojimus priimti dekretą, kuriuo užbaigiama mokėjimo įsakymo procedūra ir kuris turi *res judicata* galią, turi „Secretario judicial“.

- 39 Šie įstatymo pakeitimai, priimti siekiant pagreitinti mokėjimo įsakymo procedūrą, patys savaime nekelia *Juzgado de Primera Instancia n° 5 de Cartagena* (Kartachenos pirmosios instancijos teismas) abejonių teikiant šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą.
- 40 Šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad, nesant nacionalinių priverstinio vykdymo mechanizmų suderinimo, nustatyti jų įgyvendinimo tvarką tenka pagal šių valstybių vidaus teisės sistemą, vadovaujantis valstybių narių procesinės autonomijos principu. Vis dėlto Teisingumo Teismas yra pažymėjęs, kad ši tvarka turi tenkinti dvigubą sąlygą – ji neturi būti mažiau palanki nei reglamentuojanti panašias situacijas, kurioms taikoma vidaus teisė (lygiavertiškumo principas), ir dėl jos neturi tapti praktiškai neįmanoma ar pernelyg sudėtinga pasinaudoti pagal Sąjungos teisę vartotojams suteiktomis teisėmis (veiksmingumo principas) (Sprendimo *Sánchez Morcillo ir Abril García*, C-169/14, EU:C:2014:2099, 31 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).
- 41 Pirma, dėl lygiavertiškumo principo reikia pažymėti, kad Teisingumo Teismas neturi jokių duomenų, galinčių sukelti abejonių dėl pagrindinėje byloje nagrinėjamų nacionalinės teisės nuostatų atitikties šiam principui.
- 42 Iš tiesų būtent iš kartu aiškinamų CPI 551, 552 straipsnių ir 816 straipsnio 2 dalies nuostatų matyti, kad pagal Ispanijos proceso sistemą teismas, į kurį kreiptasi dėl mokėjimo įsakymo vykdymo, negali nei *ex officio* vertinti pardavėjo ar tiekėjo ir vartotojo sudarytoje sutartyje esančios sąlygos nesąžiningumo, atsižvelgiant į Direktyvos 93/13 6 straipsnį, nei *ex officio* tikrinti, ar tokios sąlygos neprieštarauja imperatyvioms nacionalinės teisės normoms, tačiau tai patikrinti turi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Aziz*, C-415/11, EU:C:2013:164, 52 punktą).
- 43 Antra, kiek tai susiję su veiksmingumo principu, pažymėtina, kad Teisingumo Teismas ne kartą yra priminęs, kad kiekvieną atvejį, kai kyla klausimas, ar dėl nacionalinės procesinės nuostatos Sąjungos teisės taikymas tampa neįmanomas ar pernelyg sudėtingas, reikia nagrinėti atsižvelgiant į šios nuostatos svarbą visam procesui, į proceso eigą ir jo ypatumus įvairiose nacionalinėse instancijose (Sprendimo *Banco Español de Crédito*, C-618/10, EU:C:2012:349, 49 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).
- 44 Turint tai omenyje, prireikus reikia atsižvelgti į pagrindinius nacionalinės teismų sistemos principus, kaip antai teisės į gynybą apsaugą, teisinio saugumo principą ir tinkamą proceso eigą (Sprendimo *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, C-413/12, EU:C:2013:800, 34 punktą ir Sprendimo *Pohotovost*, C-470/12, EU:C:2014:101, 51 punktą ir jame nurodyta teismo praktika).
- 45 Šioje byloje reikia konstatuoti, jog Ispanijos mokėjimo įsakymo procedūros sistemos eiga ir ypatumai yra tokie, kad, nesant šio sprendimo 24 punkte minėtų aplinkybių, kuriomis teisėjo dalyvavimas privalomas, ši procedūra užbaigiama be galimybės patikrinti, ar pardavėjo arba tiekėjo ir vartotojo sudarytoje sutartyje nėra nesąžiningų sąlygų. Todėl, jeigu teismas, į kurį kreiptasi dėl mokėjimo įsakymo vykdymo, neturi įgaliojimų *ex officio* vertinti, ar yra tokių sąlygų, vartotojo atžvilgiu gali būti priimtas vykdomasis dokumentas, ir jis jokiame proceso etape negalės pasinaudoti garantija, kad toks vertinimas bus atliktas.
- 46 Šiomis aplinkybėmis reikia konstatuoti, kad tokia proceso tvarka gali pakenkti Direktyva 93/13 siekiamos apsaugos veiksmingumui. Iš tiesų tokią šioje direktyvoje numatytą veiksmingą teisių apsaugą galima užtikrinti tik jeigu pagal nacionalinę proceso sistemą, vykstant mokėjimo įsakymo procedūrai arba mokėjimo įsakymo vykdymo procedūrai, galima *ex officio* patikrinti, ar atitinkamoje sutartyje nėra galimai nesąžiningų sąlygų.
- 47 Šios išvados nepaneigia tai, kad pagal tokią nacionalinę proceso teisę, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, „Secretario judicial“ priimtas sprendimas turi *res judicata* galią, ir pripažįstama, kad jo padariniai yra analogiški teismo sprendimo padariniams.

- 48 Pažymėtina, kad nors vadovaujantis procesinės autonomijos principu taisyklės, kuriomis įgyvendinamas *res judicata* principas, turi būti nustatytos valstybių narių nacionalinės teisės sistemose, šiomis taisyklėmis turi būti paisoma lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, 38 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).
- 49 Kiek tai susiję su lygiavertiškumo principu, pažymėtina, kad, kaip savo išvados 70 punkte pažymėjo generalinis advokatas, nė viena pagrindinės bylos aplinkybė neleidžia daryti išvados, kad Ispanijos proceso teisėje nustatytos *res judicata* principo įgyvendinimo taisyklės bylose, patenkančiose į Direktyvos 93/13 taikymo sritį, yra mažiau palankios nei taisyklės, kuriomis reglamentuojami į šios direktyvos taikymo sritį nepatenkantys atvejai.
- 50 Dėl veiksmingumo principo – kaip valstybės narės jo laikosi, turi būti tikrinama, be kita ko, atsižvelgiant į šio sprendimo 43 ir 44 punktuose nurodytus kriterijus – pažymėtina, kad pagal CPI 815 ir 816 straipsnių formuluotę „Secretario judicial“ atliekamas tikrinimas apima tik formalių reikalavimų, taikomų tokiam prašymui, pirmiausia reikalaujamos sumos tikslumo, atsižvelgiant į kartu su minėtu prašymu pateikiamus dokumentus, laikymosi tikrinimą. Taigi pagal Ispanijos proceso teisę „Secretario judicial“ kompetencija neapima sutartyje, kuria grindžiamas reikalavimas, esančių galimai nesąžiningų sąlygų vertinimo.
- 51 Be to, primintina, kad „Secretario judicial“ dekretas, kuriuo užbaigiama mokėjimo įsakymo procedūra, įgyja *res judicata* galią, todėl mokėjimo įsakymo vykdymo etape nebeįmanoma patikrinti nesąžiningų sąlygų vien dėl to, kad vartotojai nepareiškė prieštaravimo dėl mokėjimo įsakymo per tam skirtą terminą ir „Secretario judicial“ nesikreipė į teisėją.
- 52 Šiuo klausimu, pirma, vis dėlto pažymėtina, jog yra didelė rizika, kad atitinkami vartotojai nepateiks reikalaujamo prieštaravimo arba dėl ypač trumpo šiam tikslui numatyto termino, arba dėl to, kad jie gali būti atgrasyti ginti savo teises dėl išlaidų, kurių patirtų kreipdamiesi į teismą, palyginti su ginčijamos skolos suma, arba dėl to, kad jie nežino ar nesuvokia savo teisių apimties, arba dėl pardavėjų ar tiekėjų pateikto prašymo dėl įsakymo riboto turinio, taigi, dėl jų turimos neišsamios informacijos (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Banco Español de Crédito*, C-618/10, EU:C:2012:349, 54 punktą).
- 53 Antra, iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad „Secretario judicial“ privalo kreiptis į teisėją tik tuo atveju, kai iš dokumentų, pateiktų su pareiškimu, matyti, kad reikalaujama suma nėra tiksli.
- 54 Šiomis aplinkybėmis, kaip savo išvados 75 punkte pažymėjo generalinis advokatas, reikia pripažinti, kad neatrodo, jog pagrindinėje byloje nagrinėjamos Ispanijos teisės nuostatos dėl *res judicata* principo įgyvendinimo tvarkos vykstant mokėjimo įsakymo procedūrai atitinka veiksmingumo principą, nes dėl jų vykstant pardavėjų ar tiekėjų inicijuotoms procedūroms, kuriose vartotojai yra atsakovai, tampa neįmanoma arba pernelyg sudėtinga vartotojams taikyti apsaugą, kurią jiems siekiama suteikti Direktyva 93/13.
- 55 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį ir antrąjį klausimus reikia atsakyti: Direktyva 93/13 aiškintina taip, kad pagal ją draudžiamos tokios nacionalinės teisės nuostatos, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, pagal kurias teismas, į kurį kreiptasi dėl mokėjimo įsakymo vykdymo, negali *ex officio* vertinti pardavėjo ar tiekėjo ir vartotojo sudarytoje sutartyje esančios sąlygos nesąžiningumo, jeigu institucija, kuriai teikiamas pareiškimas dėl mokėjimo įsakymo išdavimo, neturi įgaliojimų atlikti tokio vertinimo.

Dėl trečiojo ir ketvirtojo klausimų

- 56 Trečiuoju ir ketvirtuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Chartijai, konkrečiau – jos 47 straipsnyje įtvirtintai teisei į veiksmingą teisminę gynybą – neprieštarauja tokios nacionalinės teisės nuostatos, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje.
- 57 Šiuo klausimu pažymėtina, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas nenurodė priežasčių, dėl kurių nusprendė pateikti klausimą dėl tokių nacionalinės teisės nuostatų atitikties Chartijos 47 straipsniui, ir kad nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nepateikta pakankamai aiškių ir išsamių duomenų, kuriais remdamasis Teisingumo Teismas galėtų pateikti naudingą atsakymą į šiuos klausimus.
- 58 Todėl į nereikia atsakyti trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 59 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1993 m. balandžio 5 d. Direktyva 93/13 dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais aiškintina taip, kad pagal ją draudžiamos tokios nacionalinės teisės nuostatos, kaip nagrinėjamosios pagrindinėje byloje, pagal kurias teismas, į kurį kreiptasi dėl mokėjimo įsakymo vykdymo, negali *ex officio* vertinti pardavėjo ar tiekėjo ir vartotojo sudarytoje sutartyje esančios sąlygos nesąžiningumo, jeigu institucija, kuriai teikiamas pareiškimas dėl mokėjimo įsakymo išdavimo, neturi įgaliojimų atlikti tokio vertinimo.

Parašai.